

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۲۴

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۳/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۳۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۴/۰۴

صص: ۱۷۶-۱۴۹

نقش کلیدی مولفه‌های باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط
والد فرزند در تصویرسازی خانواده‌های پر فرزند بر سایر خانواده‌هامحمد مرادی^۱ | آذر کریمی^۲ | نسترن کریمی^۳

چکیده

اثربخشی آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده یکی از مهم‌ترین موضوعات در برآورد ارزیابی ارتباطات در میان دانش‌آموزان می‌باشد. هدف از این پژوهش، بررسی نقش کلیدی اثربخشی آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند دانش‌آموزان مقطع ابتدایی بود.

طرح پژوهش، نیمه‌آزمایشی از نوع پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری در این پژوهش کلیه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر کرمانشاه در سال ۱۴۰۳ بود. حجم نمونه ۲۴ نفر بود که از جامعه مذکور، به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. ۱۲ نفر به گروه آزمایش و ۱۲ نفر به گروه کنترل تخصیص یافتند. ابزارهای پژوهشی مورد استفاده پرسشنامه‌های، احساس خوشایند آکسفورد، باورهای انگیزشی کاریرا (۱۹۹۸) و ارزیابی رابطه والد - فرزند فاین (۱۹۸۳) بود. گروه آزمایش در طول ده جلسه، هر جلسه به مدت ۹۰ دقیقه آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده دریافت کردند. برای تحلیل داده‌ها از تحلیل کواریانس چند متغیره و یک متغیره استفاده شد.

یافته‌ها نشان داد آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر افزایش باورهای انگیزشی و احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند دانش‌آموزان مقطع ابتدایی تاثیر مثبت داشت. و تصویرسازی مناسبی از فرزندآوری را نشان داد و با آموزش شیوه‌های تربیتی این سه مولفه ارتقا بیشتری داشتند.

نتیجه‌گیری نشان داد با توجه به تغییرات ایجاد شده در مولفه‌های آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده می‌توان گفت تفاوت مقدار و میزان ایجاد شده در مولفه‌های آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده را می‌توان مشاهده کرد. از طرفی در این پژوهش بررسی شد که با تغییر آموزش شیوه‌های تربیتی میزان رضایتمندی و عدم رضایتمندی دانش‌آموزان و مولفه‌های آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده و مولفه‌های آن تغییر کرده و همچنین با کاربرد آموزش شیوه‌های تربیتی میزان سرعت در اجرای امور ارتباطی دانش‌آموزان تغییر کرده و ارتقای سطح علمی و ارتباطی و در نهایت ارتباط مفید سودمندی را موجب می‌شود. در نتیجه فرصتی جهت برنامه‌ریزی هدفمند جهت قشر در حال تحصیل دانش‌آموز فراهم کرد رابطه ارتباطی بین دانش‌آموزان در میان جامعه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی دچار مشکل است و نشان‌دهنده نقاط ضعف و چالش‌هایی است که عمدتاً می‌تواند نشانگر وجود ارتباطات ضعیف میان دانش‌آموزان باشد دلایل اصلی این امر می‌تواند شامل نبود آشنایی کافی با مولفه‌های مورد نیاز برای آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده باشد. لذا مقاله حاضر با بررسی‌های انجام داده به این نتیجه رسیده که نقش کلیدی این مولفه‌ها در خانواده‌ها از فرزندآوری ارتقا پیدا کند و به سعی بر این دارد پیشنهاداتی کاربردی ناظر به نظام‌های آموزشی شامل مدارس و دانشگاه‌ها، نظام مشاوره خانواده و قوه قضاییه ارائه دهد. تا هر کدام به و به خود سهم ویژه خویش را در ایجاد راهکارهایی مانند آموزش در محیط‌های درسی دانشگاه و مدرسه و به نوبه خود در نظام‌های مشاور خانواده قبل از ازدواج از تشکیل خانواده تا فرزندآوری و بعد قوه قضاییه و دادگستری جهت شناسایی عمده‌ترین علل سست بودن نهاد خانواده و اثر آن بر تعداد فرزند بررسی گردد تا بتوان چالش‌های این مهم در ابعاد مختلف شناسایی گردد. به‌طور کل در کلیه خانواده‌های فرزند این سه مولفه اگر در شرایط ایده‌آل باشند بیش و نگرش مثبتی از فرزندآوری خواهد داشت که امروزه تصویر منفی را در بر دارد در تمامی خانواده‌ها از فرزندآوری، و دغدغه والدین را برای داشتن فرزند زیاد ترغیب می‌کند اما اگر این سه مولفه در بستر مناسب جهت یابی شوند دیدگاه منفی از داشتن فرزند بیشتر کاهش می‌یابد و چالش‌های فرزندآوری کاهش می‌یابد و با آموزش شیوه‌های تربیتی این مولفه‌ها هم رشد پیدا می‌کنند و دیدگاه فرزند نیاوردن و کاهش فرزند کم رنگ تر و غیر قابل قبول‌تر خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده، باورهای انگیزشی، احساس خوشایند، کیفیت ارتباط والد فرزند.

۱- نویسنده مسئول: کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

Azadehnamdani6626@gmail.com

۲- کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

۳- کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

استناد: مرادی، محمد؛ کریمی، آذر؛ کریمی، نسترن. (۱۴۰۳). نقش کلیدی مولفه‌های باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط

والد فرزند در تصویرسازی خانواده‌های پر فرزند بر سایر خانواده‌ها، (۴)۲، ۱۷۶-۱۴۹.

مقدمه و بیان مسئله

امروزه ارزش و اهمیت دوران کودکی نقشی حساس و تعیین کننده در زندگی انسان دارد. (Abasi, Golmohammadi & Kakabaraei, 2023). محیط خانوادگی اولین و با دوام ترین عاملی است که بر رشد و شخصیت افراد تأثیر می گذارد (Dehghani, 2020). ارتباط والدین و فرزندان از جمله موارد مهمی است که نگرش‌ها، اخلاق و روحیاتش شکل می گیرد و به عبارتی اجتماعی می شوند (Hebati, 2020). پژوهشگران معتقدند رابطه‌های والد فرزند بر جهت‌یابی‌های تشخیص و رشد نیازهای روان شناختی و سایر خصوصیات فردی تأثیر می گذارد (Karlson, Spka, Patel & Godi, 2019). شیوه‌های فرزندپروری یک عامل تعیین کننده و اثرگذار است که نقش مهمی در آسیب‌شناسی روانی و رشد کودکان بازی می کند. روانشناسان و نظریه پردازان بر نقش والدین و شیوه‌های فرزندپروری تأکید می کنند (Dino & Koper, 2020). اکثر صاحب نظران باورهای انگیزشی مثبت را عاملی اساسی و مرکزی در سازگاری عاطفی - اجتماعی می دانند. بسیاری از روان درمانگران و آموزگاران می خواهند آن را در اشخاص ایجاد و القا کنند (Abasi, Askari, Mehrabi, 2019). زندگی برای انسان از راه تعامل و ارتباط ممکن می شود و اصلی ترین منبع ارتباط والدین هستند که کودک تحت تأثیر شیوه‌های تربیتی خانواده است (Ghaderi, 2018). محقق درصدد است که اثربخشی آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند دانش آموزان مقطع ابتدایی را مورد بررسی قرار دهد.

رابطه بین والدین و فرزندان نخستین معرف دنیای ارتباطات برای کودک می باشد. تغییرات در خانواده به مرور زمان فرزندان را تغییر داده (Shaari Nezhad, 2019). امروزه یکی از مسائل دامن گیر جامعه وجود فرزندانی است که به هر دلیل دچار مشکلات و تنش های خانوادگی هستند (Zareei, 2018). عاملی که می تواند کودکان را تحت تأثیر قرار دهد علائم احساس خوشایند است (Gharamaki & Parsamanesh, 2018). (Lobomirseki, Shelod & Skad, 2005)، (Martin, 2005) و (Argil, 2011) احساس خوشایند را حالت روانی مثبتی، سطح بالای رضایتمندی کلی از زندگی، عاطفه مثبت و سطح پایین عاطفه منفی تعریف می کنند. باورهای انگیزشی بر تربیت و یادگیری ثمربخش و موفقیت آمیز فرد تأثیر می گذارد باید ابعاد مختلف وضعیت تحصیلی دانش آموزان از جمله باورهای انگیزشی و اشتیاق عاطفی تا بتوان

اطلاعات دقیق تری از وضعیت تحصیلی دانش آموزان به دست آورد (Kalagahor, 2022). یکی از عواملی که می تواند بر باورهای انگیزشی کودکان افزوده و اضطراب آنان را کاهش دهد آموزش شیوه های تربیتی خانواده است بسیاری از والدین، تمرکز مناسبی بر روی فرزند پروری سالم را ندارند سبک فرزند پروری کنجکاوی فکری و انگیزه را در کودک ارتقا می بخشد (Merrabi & Honarmand, 2018). شیوه های تربیتی ابزاری برای توصیف تفاوت های بهنجار فرزند پروری بوده و با موضوع کنترل ارتباط تنگاتنگ دارند. اکثر پژوهشگران معتقدند که نقش اصلی والدین آموزش و کنترل است (Ahangar & Eznabi, 2022).

در داخل کشور (Jokar, Yari & ghasemi (2019) روش مهارت های زندگی در کنترل و کاهش اضطراب، و در خارج از کشور (Asen (2023) تاثیر شیوه های تربیتی خانواده هیچ تاثیر درمانی خاصی برای هیچ یک از متغیرها نشان نداده است (Kind et al (2020). شیوه های تربیتی خانواده بر سلامت روانی را مورد مطالعه قرار دادند که توجه آگاهانه در عملکرد عاطفی و رفتاری با افزایش ذهنی رفاه، کاهش روانی علائم و واکنش عاطفی، و بهبود مقررات رفتاری همراه بود (With, Kashima, Bray & Ork (2020). تاثیر تکنیک شیوه های تربیتی خانواده بر مهارت های روانی و اجتماعی دانشجویان را مورد بررسی قرار دادند باید از طریق مهارت های روانی و اجتماعی مختلف سعی کنند تا اثر فشار را کاهش دهند (Antal & Kersoik (2020). اثربخشی روش های تصویرسازی ذهنی و شیوه های تربیتی خانواده بر کاهش اضطراب و فرسودگی، در بهبود وضعیت جسمی و روانی این بیماران تأثیر دارند محقق به دنبال این مسئله است که آیا آموزش شیوه های تربیتی خانواده بر باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند دانش آموزان مقطع ابتدایی تأثیر دارد؟ فرزند پروری والدین، آموزش روش های صحیح تربیت فرزند یک ضرورت اساسی است (Zareei, 2018). اهمیت و ضرورت آموزش شیوه های تربیتی خانواده زمانی مشخص می شود که بدانیم آموزش شیوه های تربیتی خانواده موجب ارتقای توانایی های روانی - اجتماعی می گردد تمرین شیوه های تربیتی خانواده موجب تقویت یا تغییر نگرش ها، ارزش ها و رفتار انسان می گردد پیشگیری و ارتقاء سطح سلامت، باورهای انگیزشی و خود اثربخشی را موجب گردیده اینجاست که ضرورت آموزش اینگونه مهارت ها به والدین برای ما آشکار می شود. امروزه تغییر در شیوه های زندگی موجب گردیده افراد در رویارویی با مسائل زندگی و تحصیلی فاقد توانایی های

لازم و اساسی باشند و همین امر آنان را در مواجهه با مسائل و مشکلات زندگی و تحصیلی روزمره و مقتضیات آن آسیب‌پذیر ساخته است. دانش‌آموزان به عنوان بخش مهمی از قشر در حال تحصیل جامعه نقشی مهم در به حرکت در آوردن چرخه‌های آموزش دارند و تشخیص اثر بخشی آموزش شیوه‌های تربیتی در زمان مناسب با افزایش حجم ارتباطات آنان را با مشکل مواجه می‌سازد. بنابراین آنها به طور مداوم و باقوه با مسئله آموزش شیوه‌های تربیتی درگیر هستند با توجه به اهمیت موضوع آموزش شیوه‌های تربیتی و تاثیر همه جانبه آن در آموزش تحصیل دانش‌آموزان، خانواده که مولفه مهم در آموزش شیوه‌های تربیتی است در مولفه‌های باورهای انگیزشی احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند نمایان می‌شود و نقشی که این مولفه‌ها در نحوه آموزش و حتی تحصیل دانش‌آموزان دارند و همچنین نیاز مبرم دانش‌آموزان به آموزش شیوه‌های تربیتی و مدیریت کردن اثربخشی آموزش شیوه‌های تربیتی جهت دسترسی سریع استفاده مناسب در زمان مناسب برای دانش‌آموزان امری مهم است باید به بررسی وضعیت اثربخشی آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده در میان دانش‌آموزان پرداخت تا خلاءها نمایان شود و مشکلات مشخص شود توفیق هر قشر در حال تحصیلی به مقدار زیادی به اثر بخشی و کارایی دانش‌آموزان آن جامعه مربوط است آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده روی باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند دانش‌آموزان تاثیر مهم دارد و چنانچه این رابطه به خوبی برقرار باشد، دانش‌آموزان آگاه و ماهری تربیت خواهند شد که عملکرد آنان در رشد و اعتلای خود دانش‌آموزان جلوه‌گر خواهد شد می‌توان گفت سه مولفه باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند نقش کلیدی در تصویر سازی خانواده پر فرزند برای سایر خانواده‌ها دارد یعنی در خانواده‌های دارای فرزند اگر این سه مولفه در شرایط ایده‌آل باشند تصویر سازی مناسبی از فرزندآوری صورت می‌گیرد و در غیر این صورت تصویر منفی شکل خواهد گرفت همان‌طور که الان شکل گرفته و به دلیل دغدغه والدین برای تربیت فرزند و اینکه فکر می‌کنند با تعداد زیاد فرزند این سه مولفه کاهش پیدا می‌کند از فرزندآوری جلوگیری می‌کنند. بنابراین می‌توان این انتظار را داشت که توفیق در مدیریت آموزش شیوه‌های تربیتی دانش‌آموزان به توفیق در اجرای آموزش شیوه‌های تربیتی در میان دانش‌آموزان و هم به رشد علمی آنان منجر خواهد شد. و می‌تواند به رفع شکاف میان نیازمندی به ارتباطات در این قشر کمک نماید. شواهد موجود نشان می‌دهد که در حال حاضر وضعیت و چند و چون ارتباطات

و مدیریت ارتباطات در میان دانش‌آموزان این قشر روشن نیست، مطالعات دیگری که در سایر قشرهای انجام گرفته است نیز نشانگر وضعیت نه چندان مطلوب شیوه‌های تربیتی خانواده در بعضی از مولفه‌های مورد بررسی آن است در حال حاضر مسئله اصلی در این رابطه پی بردن به وضعیت اثر بخشی آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده دانش‌آموزان است این امر باید در میان دانش‌آموزان روشن و واضح شود تا به دنبال آن بتوان موضوع آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده را داخل مدارس دنبال کرد در صورتی که دانش‌آموزان با مولفه‌ها و عناصر شیوه‌های تربیتی آشنا نباشند و نتوانند به طور مناسب از آنها در مجموعه شیوه‌های تربیتی خانواده برای خویش استفاده کنند موجب عدم دسترسی درست و به موقع به ارتباطات و گم شدن باور احساس ارتباط و آموزش می‌شود.

از این رو پژوهش درصدد یافتن برای این سوال است که آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده چه تاثیری روی باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند در بین دانش‌آموزان داد و آیا باورهای انگیزشی احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند می‌تواند نقش میانجی را در این تاثیرگذاری داشته باشد؟ در پژوهش حاضر رابطه بین آموزش شیوه‌های تربیتی دانش‌آموزان و متغیرهای انگیزشی احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند در بین دانش‌آموزان بررسی خواهد شد تا وجود رابطه در میان دانش‌آموزان مدارس بررسی شود بدیهی است در صورت پی بردن به وجود مشکل و ضعف این پژوهش‌ها با ارائه پیشنهادهایی به بهبود آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده در دانش‌آموزان مدارس کمک خواهند کرد. بنابر موارد گفته شده مسئله پژوهش حاضر این است که چگونه شیوه‌های تربیتی خانواده قادر است سهم نظری و روش‌شناسی خود را با توجه به متفاوت بودن شیوه‌های تربیتی در حوزه آموزش مدارس در مقایسه با سایر علوم، در جامعه دانش‌آموزان اعمال کند. چون اگر نحوه به کارگیری و اثربخشی شیوه‌های تربیتی خانواده در میان دانش‌آموزان سیر و روند روان و کاملی نداشته باشد، تبعات چشمگیری را از نظر نحوه سازمان دادن اطلاعات خواهند داشت و در نهایت ارتقا و رشد شیوه‌های تربیتی با لطمه و آسیب مواجه خواهد شد. لذا مقاله حاضر با بررسی خای انجام داده به این نتیجه رسیده که این سه مولفه با آموزش شیوه‌های تربیتی اصلاح و ارتقاء پیدا می‌کند نه با فرزند نیاوردن یا تعداد کم فرزند.

فرضیه‌های پژوهش

- در این راستا برای رسیدن به هدف‌های پژوهش فرضیه‌های زیر مطرح است:
- (۱) آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر باورهای انگیزشی کودکان موثر است.
 - (۲) آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر احساس خوشایند کودکان موثر است.
 - (۳) آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر کیفیت ارتباط والد فرزند کودکان موثر است.

مبانی نظری پژوهش

پیشینه پژوهش باید ذکر کرد که حوزه پژوهشی شیوه‌های تربیتی خانواده با استفاده از مفاهیم و نظریه‌های حوزه‌های پژوهشی مختلفی روانشناسی شناختی، تعامل خانواده و جامعه جهت پاسخگویی به نیازهای ارتباطی به وجود آمد و عمدتاً علل سه گانه باورهای انگیزشی، احساس خوشایند، کیفیت ارتباط والد فرزند منجر به رشد آن خواهد شد. از سوی دیگر افزایش نیاز ارتباطی، محدودیت شناختی و نیز ظهور آموزش و فراگیری آن جهت رشد بیشتر قشرهای دانش آموز، دانشجو و ... موجب بروز چالشی تحت عنوان اثر بخشی شیوه‌های تربیتی در مدارس و بین دانش آموزان شده است که همگی زمینه‌های پژوهشی فراوانی را برای چاره‌جویی به منظور کنترل و مدیریت اثر بخشی شیوه‌های تربیتی خانواده فراهم می‌آورد. هدف دیگر از انجام این پژوهش پاسخگویی به نقشی است که این پژوهش می‌تواند در وضعیت اثربخشی شیوه‌های تربیتی خانواده در مدارس داشته باشد و اینکه چگونه پژوهش بتواند به پیشرفت حوزه شیوه‌های تربیتی خانواده کمک کند، زیرا شاخص‌هایی که در فرایند شیوه‌های تربیتی خانواده وجود دارند برای رفع شکاف دائمی میان نیاز ارتباطی و آموزش در تلاش‌اند به نحوی که شیوه‌های تربیتی آموزش همواره به سوی نیاز ارتباطی حرکت می‌کند. به طوری که باید ذکر کرد اثربخشی شیوه‌های تربیتی خانواده می‌تواند نقش موثری در مدیریت مسائل آموزشی دانش آموزان و نیز استفاده بهینه از شیوه‌های تربیتی داشته باشد و نیز می‌تواند در راستای تحقق اهداف دانش آموزان باشد با جمع‌بندی موارد ذکر شده این پژوهش با واکاوی و کاربست این چالش‌ها و بررسی آنها تلاش داشت تا یاری‌رسان در جهت بررسی چالش‌های وضعیت شیوه‌های تربیتی خانواده باشد تا ضمن تاکید بر اثر بخشی شیوه‌های تربیتی خانواده و سنجش میزان باورهای

انگیزی احساس خوشایند و کیفیت ارتباط دانش آموزان مدارس مقطع ابتدایی قادر به مطرح کردن جایگاه ویژه شیوه‌های تربیتی خانواده در حوزه آموزش باشد.

انگیزش: Alport (1970) Ang (1961) (Ghangji, 2021). (Sef, 2021). هر کدام تعاریف مختلفی از انگیزش بیان نموده‌اند. به‌طور کلی، انگیزش را می‌توان به عنوان نیروی محرک فعالیت‌های انسان و عامل جهت‌دهنده آن تعریف کرد انگیزش از جمله مباحثی است که قرن‌ها توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است ارزیابی انگیزش انسان بسیار پیچیده است (Atkinson, 2000). باورهای انگیزی و دانش آموزان با انگیزش به راحتی شناخته می‌شوند، آنها به یادگیری اشتیاق داشته‌اند (Sef, 1400).

نظریه‌های رایج در انگیزش: اولین آنها زیگموند فرید که ادعا می‌کند منبع انگیزش یا جسمانی است یا اجتماعی. رفتارگرایانی چون اسکینر انگیزش و یادگیر را می‌توان از طریق پاداش‌های بیرونی و مشوق‌هایی مانند ژتون و جوایز و حتی نمره کنترل و هدایت کرد. دالار و میلر شخصیت هر کس بستگی به تاریخ زندگی او، یعنی به تاریخ عادت‌هایی که در طول زندگی حاصل کرده است خواهد داشت. انگیزش از دیدگاه انسان‌گرایی به عنوان نیروی فعال باعث می‌شود همه انسان‌ها رشد کنند و باعث ارضای نیازهای اساسی که مهم‌ترین انگیزش رفتاری است روانشناسان شناختی انگیزش را به صورت پاسخی در برابر نیازهای درونی در نظر می‌گیرند (sef, 2021). (Maer 1983) پنج الگوی رفتاری را که می‌توانند به عنوان شاخص‌های انگیزش مربوط به یادگیری مورد استفاده قرار گیرند را توصیف می‌کند: پافشاری سطح فعالیت، انگیزش مداوم، عملکرد، توجه به فعالیت به فرد به انگیزش (Ghanji, 2021). نظریه‌های فیزیولوژیکی انگیزش را Nesli (1938) و Peach (1948) انجام دادند آنها معتقدند که حالت انگیزش مرکزی در وحدت جریان‌های عصبی و تحریک‌های محیطی نقش مهمی ایفا می‌کند اصل تقویت در حقیقت نوع خاصی از انگیزش است (Khodapanahi, 2021). تأثیرات اجتماعی شدن شامل آموزش استقلال، خود مختاری، آرمان‌های عملکرد علمی، معیارهای واقع‌بینانه برتری، خودپنداره توانایی عالی مثل «این کار برای تو آسان است»، ارزش مثبت برای تکالیف پیشرفتی، معیارهای روشن برای برتری، محیط مسافرت و فراهم کردن کتاب‌های کودکان که سرشار از داستان‌های تخیلی پیشرفتی هستند (Jenkenz et al, 2004).

تأثیرات شناختی: یعنی ادراک توانایی زیاد، پذیرفتن گرایش تسلط و برتری، انتظارات زیاد برای موفقیت، ارزش قائل شدن زیاد برای پیشرفت سبک انتسابی خوش‌بینانه (Hansford & Hoti, 2004).

تأثیرات رشدی: عقاید، ارزش‌ها و هیجان‌های مربوط به پیشرفت همگی الگوهای رشدی قابل پیش‌بینی را نشان می‌دهند (Vinestain, 2005).

انگیزش پیشرفت: شامل پدران و مادرانی است که به شاگردان گوشزد کنند که تنها با اکسیر کار و فعالیت می‌توانند و موفقیت‌های تحصیلی به دست آورند.

انگیزش از راه سرمشق‌گیری: نقش معلم پر رنگ است که از طریق این شیوه تربیتی از فرد خاصی به تمجید و تجلیل می‌پردازد (Zare, 2021). جنسیت مذکرها و مونث‌ها به وسیله بافت پیشرفت تغییر می‌کند (Zare, 2021). بعضی از محققان، مانند مک کلیند نیاز به پیشرفت را یک ویژگی ناخودآگاه شخصیت تلقی می‌کنند و آزمون اندیافت را که آزمونی فرافکن است برای سنجش آن به کار می‌برند. نخستین شکل‌بندی روش از انگیزش پیشرفت در سال ۱۹۳۸ به وسیله مورای صورت گرفت گرچه مفهوم فوق به وسیله دیوید Mackeland, 1951 توسعه یافت و امروزه نیز نیاز به پیشرفت یا چنانچه مخفف آن به صورت “nAch” مرسوم‌تر است با نام وی همراه است. متغیر نیاز به پیشرفت تمایل به رقابت در مقابل هم قرار می‌گیرند و عملکرد آنها قابل ارزشیابی است. بررسی این مفهوم به وسیله Atkinson 1957 گسترش یافت او نه تنها نیاز به پیشرفت را مورد توجه قرار داد بلکه روی دیگر سکه یعنی ترس از شکست را نیز بررسی کرد. محققان دیگر نیاز به پیشرفت را به عنوان یک نیاز اجتماعی آگانه تلقی کرده و برای اندازه‌گیری آن از پرسشنامه‌های خودسنجی استفاده می‌کنند (Zare, 2021).

انگیزش موفقیت: نقش انگیزش در مسائل یادگیری و پیشرفت‌های تحصیلی خیلی مؤثرتر از درجه هوشی شاگردان است (Ganji, 1400).

انگیزش و هوش: انگیزش از جمله عواملی است که در افزایش یا کاهش بهره هوشی تأثیر مستقیم دارد (Milanifar, 2021).

رغبت‌های تحصیلی: انگیزش به صورت علاقه مستقیم و غیرمستقیم ظاهر می‌شود مانند انگیزش یادگیری انگیزش را می‌توان از راه‌هایی مانند تشویق، مسابقه، امتحان، انتقاد و حتی اضطراب به وجود آورد (Sef, 2021).

اضطراب و پیشرفت: برای کاهش سطح اضطراب کودک، بعضی برنامه‌های درمانی فنون آرمیدگی تأکید می‌کنند (Abtahi, 2021).

تقویت اعتماد به نفس و پیشرفت تحصیلی: از مهم ترین عوامل پیشرفت و شکوفایی استعداد و خلاقیت است به طور کلی فرایندهای شناختی، احساسات، انگیزش بر خورداری روابط ما بین، شیوه زندگی، تصمیم گیری ها و انتخاب های ما قویاً متأثر از چگونگی احساس خود ارزشمندی و اعتماد به نفس است (Zare, 2021). تحقیقات انجام شده در مدارس مختلف به ویژه مدارس استثنایی که بین پیشرفت تحصیلی و نگرش فرد نسبت به خودش رابطه مستقیمی وجود دارد هر قدر دانش آموز احساس و نگرش مثبتی به خودش داشته باشد موفقیت بیشتری در پیشرفت تحصیلی از خود نشان می دهد.

احساس خوشایند

(Shahidi, 2018). (Vinhon 1991) هر کدام به ترتیب تعاریفی مختلف جامع و عملیاتی از شادمانی بیان کرده اند اما به طور کل احساس خوشایند به طور کلی به میزان و درجه ای از مطلوبیت گفته می شود.

دیدگاه های نظری در احساس خوشایند

نظریه داینر و همکاران ارزشیابی است که افراد از خود و زندگی شان به عمل می آورند یا جنبه شناختی جنبه عاطفی بر اساس پژوهش داینر، سن و جنسیت در تغییرپذیری احساس خوشایند نقش دارد (Shahidi, 2018). نظریه الیس زنجیره سه مرحله ای است که عمده ترین روش که درمان عقلانی-هیجانی الیس را برای خلق مجدد احساس خوشایند مطرح می نماید. دیدگاه سلیگمن احساس خوشایند پایدار نتیجه شناسایی و به کارگیری توانمندی ها و استعداد های بنیادین انسان در روابط شخصی، شغلی، خانوادگی و اجتماعی است (به نقل از Shahidi, 2018).

مولفه های تشکیل دهنده احساس خوشایند: از نظر روش تحلیلی شامل: رضایت از زندگی، رضایت از مقوله های خاص زندگی، وجود عواطف مثبت فراوان (خلق و عواطف خوشایند) و فقدان نسبی عواطف منفی (خلق و عواطف ناخوشایند) تشکیل می گردد (Adengton & Shomen, 2004). به نقل از (Tabibi, 2019). بعد عاطفی- شناختی ارزشیابی شناختی رضایت با توجه به حیطه های مختلف زندگی اجتماعی و بین فردی است (Daner et al, 1999، به نقل از Shahidi, 2018).

عوامل مؤثر بر شکل‌گیری احساس خوشایند: برقراری و حفظ روابط بین فردی منسجم و داشتن تماس اجتماعی مداوم و پایدار وضعیت جسمانی و احساس خوشایند محیط و احساس خوشایند فعالیت‌های اوقات فراغت فرهنگ و احساس خوشایند وضعیت اقتصادی رسیدن به هدف صفات شخصیتی موانع احساس خوشایند خوگیری مقایسه خود با دیگران واکنش‌های نابرابر به سود و زیان‌های یکسان:

رابطه والد فرزند: محققین غربی بر این عقیده‌اند ارتباط به معنی، عمومی کردن است. ارتباط معانی متفاوتی نزد اشخاص گوناگون دارد (Mohsenian rad, 2019). (Porafkari, 2021). (Jasebi, 2020). (Firoz Bakhset, 2020). (Mirkamali, 2022). (Fergus, 2003). Tarjome bigi (Firaz & Bakhset, 2020). ارتباط در کلی‌ترین معنای خود فرآیندی مستلزم انتقال اطلاعات از یک فرستنده به گیرنده را تعریف کرد.

نظریه‌های ارتباطی سالیوان: اولین کسی که برای تحلیل رفتار آدمی قدم‌های متفاوت با رویکردهای انفرادی برداشت تعیین رفتار آدمی را در روابط بین فردی جستجو کرد. مفهوم تحلیل تبدیلی راهی برای سنجش ارتباطات در اوایل دهه ۱۹۶۰ توسط برن وارد محدوده علم روانشناسی شد ارتباط متقاطع. ارتباط‌های مکمل پاسخ ارائه شده با محرک ارتباط همخوانی ندارد و گوینده انتظار آن پاسخ را نداشته باشد (Shafie Abadi & Naseri, 2020).

ارتباط: شامل سازشی کلی‌نگر می‌باشد (Dastan, 2020).

انواع ارتباط: ارتباط کلامی به فرآیند بیان کلامی مربوط می‌شوند ارتباط غیر کلامی نمادین است.

تفاوت ارتباط کلامی و غیر کلامی: پیام‌های غیر کلامی، کمتر مورد تفسیر و بازیابی آگاهانه می‌باشند در انتقال اطلاعات نگرشی و هیجانی بسیار کارآمدتر، و پیام‌های غیر کلامی در زندگی اجتماعی، ابلاغ ارزش‌ها، نگرش‌ها، دوستی و سایر واکنش‌های شخص نقش مهمی ایفا می‌کند (Beigi, Firozbakhset fergus, Targome, 2020). Wood (2003) Keris Kol (2000)

اصول و قواعد ارتباط را هر یک به‌طور مجزایی بیان کردند.

در باب ارتباط مؤثر و ارتباط غیر مؤثر: (Mirkamali, 2022) (Ebrahimi, 2021) (Esterid, 2004). (Alavi Nia Tabrizi Tarjomeh, 2020, edi). Setir (2005) (Tarjomeh & Bershek, 2020).

(Gholamzadeh et al, 2019)(Ebrahimi, 2022). هر کدام تعاریف مجزایی از انواع ارتباط بیان کرده اند. در کل می توان گفت ارائه پیام های واضح، انتقال یا درک غیر واضح پیام، (Ebrahimi, 2022) نیز خصوصیات فرستنده مؤثر خصوصیات گیرنده مؤثر را بیان کرد (Dastan, 2020) Bolton (1987) نیز تعاریفی از خطاهای ارتباطی بیان کرده اند. شامل رفتارهایی که هر نوع ارتباطی را به سرعت مختل می نماید می باشد. شیوه های فرزندپروری (ahangar, eznabi, 2022). Borokes (1987) نیز به نقش خانواده در فرزندپروری، ایجاد تنوع های بهنجار والدین برای کنترل و اجتماعی کردن فرزندان اشاره داشتند. (Ahadi, 2020). (Ghasemzadeh, 2020). نیز به نقش های مهم خانواده سازندگی فرهنگی اجتماعی اشاره کرده ند. Eriz (1962) نیز به اهمیت خانواده و شیوه های فرزندپروری و هدف آن اشاره داشت ایجاد عادات خوب و جلوگیری و خاموش کردن عادات بد و عمل بد بود. (Yasaei, 2020). بیان کرد که در روش جدید فرزندپروری والدین باید به کودک فرصت دهند تا درباره احساسات و نگرش های منفی خود بدون ترس و واهمه صحبت کنند (Ghobi Nezhad, 2020) (Shaari Nezhad, 2020) (Yasaei, 2020). (Sef, 2022) (Eslami Nasab, 2020) انتخاب شیوه های فرزندپروری را در ویژگی های والدین بیان کردند (Karimi, 2020). (Shaari Nezhad, 2020). (Milanifar, 2022) چگونگی رفتار و شیوه های فرزندپروری را بیان کردند (Diyana & Motamedi, 2020) (Boamrend, 1973) (Diyana & Motamedi, 2020). روش های فرزندپروری را شامل والدین قاطع شیوه دیکتاتوری روش آزادی مطلق والدین بی توجه دسته بندی کردند.

الف) کارهای پژوهشی که در این زمینه در داخل کشور انجام شده است.

Razmi Zadeh (2022) آموزش شیوه های تربیتی خانواده را بر افزایش سلامت جسمانی و روانی مانند باورهای انگیزشی، مقابله با فشارهای محیطی و روانی، کاهش اضطراب و افسردگی، کاهش افکار خودکشی گرایانه، کاهش افت تحصیلی، تقویت ارتباطات بین فردی و رفتارهای سالم و مفید اجتماعی، کاهش سوء مصرف مواد مخدر و پیشگیری از مشکلات روانی، رفتاری و اجتماعی مؤثر قلمداد کرده است.

Jokar, Yari & Ghasemi (2020) تأثیر لمس درمانی و شیوه های تربیتی خانواده بر اضطراب موقعیتی و اضطراب خصیصه ای را مورد بررسی قرار دادند و نشان داده بین گروه های آزمایش و کنترل در متغیرهای اضطراب خصیصه ای و اضطراب موقعیتی تفاوت معناداری وجود داشته است.

بنابراین از آنجا که روش شیوه‌های تربیتی خانواده در کنترل و کاهش اضطراب موقعیتی و اضطراب خصیصه‌ای و نشانه‌های جسمانی ناشی از آن مؤثر بوده است، از این روش درمانی می‌توان در کاهش اضطراب بهره برد.

Ghadam por (2020) اثربخشی شیوه‌های تربیتی خانواده بر عزت نفس، عملکرد و خشم دانش‌آموزان پرداخت و نشان داد که آموزش شناختی-رفتاری مبتنی بر عملکرد تحصیلی، باورهای انگیزشی و اهمال‌کاری دانش‌آموزان مؤثر بوده و منجر به بهبود عملکرد تحصیلی و باورهای انگیزشی و کاهش خشم در دانش‌آموزان اهمال‌کار شده است ($P < 0/001$). نتیجه‌گیری: به‌طور کلی می‌توان گفت که آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده مبتنی به افزایش سلامت روان (عزت نفس) منجر می‌شود و در کاهش از خشم نقشی مؤثر دارد.

Mosazadeh, SHah Mohammadi & Moradi (2020) تبیین نقش اثربخشی آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر الگوهای ارتباطی و باورهای انگیزشی دانش‌آموزان پسر پایه‌ی اول دوره‌ی متوسطه را مورد بررسی قرار دادند و نشان دادند آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده در جهت کنار آمدن دانش‌آموزان با چالش‌های زندگی و افزایش باورهای انگیزشی و الگوهای ارتباطی در آنها مؤثر بوده است.

Zamani & Abasi (2020) اثربخشی درمان شیوه‌های تربیتی خانواده بر اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهر تهران را مورد بررسی قرار دادند و نشان دادند که دانش‌آموزان گروه آزمایش نسبت به دانش‌آموزان گروه کنترل در پس‌آزمون به‌طور معناداری، اضطراب اجتماعی کمتری داشتند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که درمان شیوه‌های تربیتی خانواده در کاهش اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان تأثیر معناداری دارد.

Ghaleh Asadi & Mahmodi (2020) نشان می‌دهد که شیوه‌های تربیتی خانواده مناسب به ارتقای سلامت و بهداشت و باورهای انگیزشی افراد کمک می‌کند. و همچنین بر کاهش مصرف سیگار، الکل و وابستگی به مواد، پیشگیری از خشونت و بزهکاری، جلوگیری از خودکشی، کاهش علائم و نشانه‌های منفی در روان‌نژندی‌های کنشی، پیشگیری از بی‌بندوباری جنسی نشان داده شده است.

Gholami (2020) تحقیقی را به عنوان «اثر بخشی تکنیک‌های شیوه‌های تربیتی خانواده همسران جانبازان بر کاهش مشکلات رفتاری (اضطراب و افسردگی) فرزندان» انجام داد که تحلیل نتایج تحقیق نشان داد که شیوه مداخله گری همسران جانبازان در کاهش تنیدگی والدین، همسران جانبازان مؤثر بوده است، اما تکنیک‌های شیوه‌های تربیتی خانواده همسران جانبازان در کاهش مشکلات رفتاری (اضطراب و افسردگی) کودکان جانبازان مؤثر نبوده است. همچنین نتایج مشخص کرد تکنیک‌های شیوه‌های تربیتی خانواده همسران جانبازان در قلمرو کودک و هم قلمرو والدین این افراد مؤثر است و نتایج تکنیک‌های شیوه‌های تربیتی خانواده همسران جانبازان را در کاهش مشکلات درونی‌سازی و هم مشکلات برون‌سازی مؤثر معلوم کرد.

ب) کارهای پژوهشی که در این زمینه در خارج از کشور انجام شده است.

Haens (2023) تاثیر تکنیک شیوه‌های تربیتی خانواده را برای دانش‌آموزان پسر پایه ده و یازده اجرا کرد، نتیجه نشان داد که آزمودنی‌هایی که مداخله را دریافت کرده بودند به طور معناداری اضطراب حالت کمتر از $p < 0.01$ و اضطراب صفت کمتر از $p < 0.01$ در سیاهه اضطراب حالت - صفت اسپیلبرگر در مقایسه با گروه کنترل گزارش کردند.

Beriker et al (2023) در تحقیقی اثربخشی درمان شیوه‌های تربیتی خانواده را در کاهش و پیشگیری از افکار خودآیند منفی، کیفیت ارتباط والد فرزند افسردگی و اضطراب در دانشجویان دختر مورد بررسی قرار دادند و نتایج پژوهش آنها نشان داد که جلسات هشتگانه درمان شیوه‌های تربیتی خانواده توانسته است به طور قابل توجهی از میزان افسردگی و اضطراب شرکت‌کنندگان بکاهد و رابطه والد فرزند را بهبود ببخشد.

Kasilika (2023) در پژوهشی با عنوان تاثیر تکنیک شیوه‌های تربیتی خانواده بر اضطراب، استرس و عملکرد دانشگاهی در بین نوجوانان تاثیرات تکنیک شیوه‌های تربیتی خانواده برای نوجوانانی که تمایل داشتند در برنامه‌های ترکیبی آرمیدگی، بازسازی شناختی و آموزش جرات ورزی مورد آزمون قرار گیرند را مورد ارزیابی قرار دادند. آموزش دیدگان با یک گروه کنترل مقایسه شدند. برنامه آموزشی شرکت‌کنندگان پیشرفت معناداری را نشان داد و اجرای این برنامه توانست اضطراب و استرس دانشجویان را کاهش دهد ولی از نظر عملکرد تحصیلی تغییر معناداری مشاهده نشد.

(2022) Velger, Venskalestin, Hafman به بررسی اثربخشی روش شیوه‌های تربیتی خانواده بر کاهش اضطراب اجتماعی دانشجویان پرداخت و نشان دادند روش شیوه‌های تربیتی خانواده را بر روی تعدادی دانشجویان کالج که مبتلا به اضطراب اجتماعی در صحبت کردن در جمع بودند، به کار گرفتند که نتایج درمانی مثبتی گزارش شده است. (2022) Haflon et al به بررسی اثربخشی روش شیوه‌های تربیتی خانواده بر کیفیت ارتباط والد فرزند نوآموزان پرداخت و نشان دادند روش شیوه‌های تربیتی خانواده را به‌تنهایی و توأم با دارویی به نام «پروپرافونول» در درمان خوبی اجتماعی مطالعه کردند، نتایج نشان داده که روش شیوه‌های تربیتی خانواده به‌تنهایی اثربخشی بوده است. (2022) Mac Kolaf به بررسی اثربخشی روش شیوه‌های تربیتی خانواده بر کاهش حالت خجالتی دانش‌آموزان پرداخت و نشان داد که آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده در درمان حالت خجالتی و منفعل بودن تعدادی از دانش‌آموزان نتایج اثربخشی را داشته است. (2021) Shihi & Holan اثرات تکنیک شیوه‌های تربیتی خانواده را برای کاهش اضطراب دانشجویان سال اول حقوق مورد آزمون قرار دادند که تحلیل نتایج نشان داد شرکت‌کنندگانی که تکنیک شیوه‌های تربیتی خانواده را دریافت کرده بودند سطوح پایین‌تری از اضطراب، استرس و غیرمنطقی بودن در طی زمان را نشان دادند. نتایج پژوهش‌های محققین حاکی از این است که تنیدگی‌های روان‌شناختی با بیماری‌ها مرتبط هستند. (2020) King et al تاثیر درمان شیوه‌های تربیتی خانواده بر سلامت روانی را مورد مطالعه قرار دادند و نشان دادند که توجه آگاهانه به حال در عملکرد عاطفی و رفتاری با افزایش ذهنی رفاه، کاهش روانی علائم و واکنش عاطفی، و بهبود مقررات رفتاری همراه بود. (2020) Beray, ork Kashima, Whit تاثیر تکنیک شیوه‌های تربیتی خانواده بر مهارت‌های روانی و اجتماعی دانشجویان را مورد بررسی قرار دادند و نشان دادند زمانی که افراد تحت فشار قرار می‌گیرند، باید از طریق مهارت‌های روانی و اجتماعی مختلف سعی کنند تا اثر فشار را کاهش دهند. (2020) Antail & Kersoeik اثربخشی روش‌های تصویرسازی ذهنی و شیوه‌های تربیتی خانواده عضلانی بر روی اضطراب کودکان و افراد پیر دچار دررفتگی مفصل، تأکید نموده و

معتقدند این روش‌ها علاوه بر کاهش اضطراب و فرسودگی، در بهبود وضعیت جسمی و روانی این بیماران تأثیر دارند.

(Godi, Pate, Speka, Karleson, 2019) در پژوهش خود دریافتند که شیوه‌های تربیتی خانواده مناسب موجب تسهیل شناخت نیازها، علائق و ارزش‌های فرد شده و در نتیجه به فرد کمک می‌کند واکنش‌های رفتاری اش را متناسب با نیازها و ارزش‌های خود بهتر انتخاب کند. (Asen, 2018) در یک مطالعه تحقیقی، شیوه‌های تربیتی خانواده بر خشم، موفقیت تحصیلی و باورهای انگیزشی تحصیلی ۱۰۷ دانشجوی طبقه پایین مورد بررسی قرار داد. آسن تأثیر شیوه‌های تربیتی خانواده را بر خشم، باورهای انگیزشی تحصیلی و نمرات ترمی و موفقیت تحصیلی در دانشگاه شناسایی کرد. در این مطالعه پرسشنامه‌هایی که خشم، خود کارایی و پایداری عاطفی را اندازه‌گیری می‌کند قبل و بعد از مداخله به کار گرفته شده است. نتایج تحلیل داده‌ها هیچ تأثیر درمانی خاصی برای هیچ یک از متغیرها نشان نداده است یک اثر عمده بر باورهای انگیزشی تحصیلی یافت شد که نشان‌دهنده کاهش در طول ترم بوده است.

روش‌شناسی پژوهش جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

پژوهش حاضر که به صورت پیمایشی صورت گرفته شده است بر اساس هدف در زمره تحقیقات کاربردی، و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها و ماهیت از نوع توصیفی و تحلیلی محسوب می‌گردد و جامعه پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مدارس ابتدایی شهر کرمانشاه است. نمونه‌گیری در این پژوهش شامل نمونه‌گیری در دسترس است. که از تعداد ۲۴ نفر از دانش‌آموزان تهیه شد تا نظرات خود را در قالب طیف لیکرت (likert) هرگز، به ندرت، گاهی، اغلب، همیشه را انتخاب کرده بودند. به ترتیب از ۱-۵ امتیاز برای آن در نظر گرفته شود و داده‌ها در نرم‌افزار اس پی اس نسخه ۲۳ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای است که منشا اصلی بر گرفته از پژوهش‌هایی (kaera, Fain et al, Aragael & lelo, 1998) که به دلیل کلیت و جامعیت در بعدهای مورد بررسی در تدوین پرسش نامه فعلی مورد استفاده قرار گرفته است. بررسی این پژوهش بر روی مولفه‌های شیوه‌های تربیتی خانواده که شامل شاخص‌های باورهای انگیزشی، احساس نیاز و کیفیت ارتباط والد فرزند هستند انجام شده است.

در این پژوهش از روش تحقیق نیمه آزمایشی و از نوع طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل استفاده شد. گروه‌های آزمایش و گواه به روش تصادفی معادل می‌شوند و قبل از اعمال مداخله‌های تجربی در مورد گروه‌های آزمایش و گواه، پیش‌آزمونی درباره آن‌ها اجرا شد و پس‌آزمونی نیز در پایان مداخله اجرا گردید. تفاوت بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون هر گروه از نظر معنی دار بودن آماری مورد بررسی قرار می‌گیرد. آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده به عنوان متغیر مستقل تأثیر آن بر باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند به عنوان متغیر وابسته، جامعه آماری در این پژوهش کلیه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کرمانشاه در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. از بین کلیه مدارس ابتدایی نواحی مختلف سطح شهر کرمانشاه، یکی از مدارس ابتدایی دخترانه انتخاب و ۳۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و در دو گروه آزمایشی و کنترل (در هر گروه ۱۵ نفر گروه آزمایش و ۱۵ نفر گروه کنترل) تقسیم شد. از این تعداد ۶ نفر به دلایل مختلف ریزش داشتند و در نهایت ۲۴ نفر مورد بررسی قرار گرفتند. جهت همکاری با پژوهش معیارهای ورود و خروج با توجه به هدف پژوهش و در جهت حذف عوامل مداخله‌گر در تحقیق، تدوین و طی مصاحبه اولیه با آزمودنی‌ها، مورد بررسی قرار گرفت

ابزارهای سنجش

پرسشنامه باورهای انگیزشی: kaera (۱۹۹۸) شامل ۳۳ سوال و ابزاری برای سنجش چند بُعدی است که انگیزه درونی فعالیت مربوط به اهداف آزمودنی‌ها را ارزیابی کرد. پرسشنامه احساس خوشایند Aragael & Ielo 2001 سازه‌های روان‌شناختی مربوط به علاقه اجتماعی، برون‌گرایی، مهربانی، موافقت، شوخ طبعی احساس هدف‌مندی، خودبستگی، حرمت خود، پذیرش خود، سلامت جسمی، خود مختاری، مکان کنترل و احساس زیبای شناختی را ارزیابی می‌کند. پرسشنامه ارزیابی رابطه والد-فرزند (Mark . a, Fain. J, Armorland & Schovebel (1983) ۲۴ گویه به منظور سنجش کیفیت ارتباط والدین و فرزندان بکار می‌رود ضرایب پایانی محاسبه شده برای پرسشنامه فرم پدر برابر با ۰/۹۳ و برای فرم مادر ۰/۹۲ بوده است که نشان‌دهنده همسانی درونی خوبی است.

روش اجرای پژوهش

تعداد ۲۴ نفر آزمودنی گروه آزمایشی و گروه کنترل بر گه سؤال و پاسخ در یکی از مدارس ابتدایی دخترانه شهر کرمانشاه داده شد. پیش‌آزمون شامل باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و رابطه والد فرزند و برنامه کلاس‌های آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده شامل پکیج آموزشی مهارت‌های فرزندپروری، کتاب‌های معتبر آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده، جزوه‌ها و سی‌دی‌ها و سخنرانی‌های مختلف در زمینه آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده استفاده بعد از اتمام جلسات آموزش، دوباره از هر دو گروه دعوت به عمل آمد و در همان شرایط آزمون اولی دوباره آزمون باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و رابطه والد فرزند از افراد به عمل آمد (پس‌آزمون) تا پژوهشگر تأثیرات متغیر پیش بر متغیر ملاک را ارزیابی کند پژوهش حاضر از نوع نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون- پس‌آزمون با گروه کنترل بود لذا اکثر متغیرهای مزاحم آن کنترل شدند.

طرح پژوهش

در این پژوهش از روش تحقیق نیمه آزمایشی و از نوع طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل استفاده شد. گروه‌های آزمایش و گواه به روش تصادفی معادل می‌شوند و قبل از اعمال مداخله‌های تجربی در مورد گروه‌های آزمایش و گواه، پیش‌آزمونی درباره آن‌ها اجرا شد و پس‌آزمونی نیز در پایان مداخله اجرا گردید. تفاوت بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون هر گروه از نظر معنی دار بودن آماری مورد بررسی قرار گرفت.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

آمار توصیفی مانند محاسبه فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار آزمون لوین آزمون کلموگروف - اسمیرنف تحلیل کواریانس یک متغیری تحلیل کواریانس چند متغیری در آزمون فرضیه‌ها، در مرحله پس‌آزمون، متغیر مداخله گر کنترل شده است. میانگین نمرات باقی مانده گروه آزمایش و گروه گواه با هم مقایسه گردید.

یافته‌های پژوهش هدف از پژوهش حاضر، بررسی اثربخشی آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند در بین دانش‌آموزان مقطع ابتدایی می‌باشد

یافته‌های توصیفی این پژوهش شامل شاخص‌های آماری مانند میانگین، انحراف معیار و تعداد آزمودنی‌های نمونه برای کلیه متغیرهای در این پژوهش در جدول (۱) نشان داده شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار نمره باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و رابطه والد فرزند دانش‌آموزان گروه‌های آزمایش و گواه در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون

متغیر	مرحله	گروه	میانگین	انحراف معیار	تعداد
باورهای انگیزشی	پیش آزمون	آزمایش	۸۳/۳۲	۱۴/۹۹	۱۲
		گواه	۸۲/۳۳	۱۴/۸۳	۱۲
	پس آزمون	آزمایش	۸۷/۶۶	۱۵/۸۵	۱۲
		گواه	۷۹/۱۱	۱۳/۸۳	۱۲
احساس خوشایند	پیش آزمون	آزمایش	۳۲/۶۷	۴/۳۹	۱۲
		گواه	۳۴/۳۳	۳/۱۴	۱۲
	پس آزمون	آزمایش	۳۸/۶۷	۴/۷۱	۱۲
		گواه	۳۳/۵۰	۳/۴۷	۱۲
رابطه والد فرزند	پیش آزمون	آزمایش	۶۰/۹۲	۴/۸۷	۱۲
		گواه	۶۰/۵۳	۶/۴۶	۱۲
	پس آزمون	آزمایش	۶۳/۸۴	۳/۲۸	۱۲
		گواه	۵۶/۶۱	۸/۹۲	۱۲

جدول (۱) میانگین و انحراف معیار نمره باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و رابطه والد فرزند دانش‌آموزان گروه‌های آزمایش و گواه در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون را نشان می‌دهد.

یافته‌های استنباطی

این پژوهش شامل فرضیه‌های زیر است که هر فرضیه همراه با نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل آن در این بخش ارائه می‌گردد. قبل از بررسی فرضیه‌ها برای رعایت پیش‌فرض تساوی واریانس‌ها متغیرهای تحقیق از آزمون لوین استفاده شده است که نتایج آن در جدول (۲) ارائه شده است. همچنین نتایج آزمون کلموگروف - اسمیرنف جهت پیش‌فرض نرمال بودن توزیع نمرات در جامعه و نیز نتایج آزمون بررسی پیش‌فرض همگنی شیب‌های رگرسیون، برای احساس خوشایند، باورهای انگیزشی و رابطه والد فرزند در جداول (۳) و (۴) نشان داده شده است.

جدول ۲. نتایج آزمون لوین در مورد پیش‌فرض تساوی واریانس‌های نمره‌ها متغیرهای تحقیق دو گروه در جامعه

متغیر	F	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم	سطح معنی داری
باورهای انگیزشی	۱/۰۷	۱	۲۲	۰/۳۱۱
احساس خوشایند	۱/۲۵	۱	۲۲	۰/۲۱۵
رابطه والد فرزند	۱/۸۵	۱	۲۲	۰/۱۵۶

همان گونه که در جدول (۲) ملاحظه می‌شود، فرض صفر برای تساوی واریانس‌های نمره‌ها دو گروه در کلیه متغیرهای اصلی تحقیق از نظر آماری معنادار نمی‌باشد. یعنی پیش‌فرض تساوی واریانس‌های نمره‌ها در دو گروه آزمایش و گواه تأیید گردید. از این رو، مفروضه‌ی همگن بودن واریانس‌ها در همه متغیرهای اصلی تحقیق رعایت شده و امکان استفاده از تحلیل کوواریانس وجود دارد.

جدول ۳. نتایج آزمون کلموگروف - اسمیرنف در مورد پیش‌فرض نرمال بودن توزیع نمرات باورهای انگیزشی،

احساس خوشایند و رابطه والد فرزند

نرمال بودن توزیع نمرات	گروه‌ها	کلموگروف - اسمیرنف			گروه‌ها	کلموگروف - اسمیرنف		
		آماره	تعداد	معنی داری		آماره	تعداد	معنی داری
باورهای انگیزشی	آزمایش	۰/۳۵۶	۱۲	۰/۳۹۶	گواه	۰/۴۹۶	۱۲	۰/۴۹۶
احساس خوشایند	آزمایش	۰/۴۵۸	۱۲	۰/۴۹۶	گواه	۰/۳۹۶	۱۲	۰/۲۵۶
رابطه والد فرزند	آزمایش	۰/۸۵۲	۱۲	۰/۶۵۲	گواه	۰/۷۵۴	۱۲	۰/۲۶۵

همانگونه که در جدول (۳) ارائه شده است، فرض صفر برای نرمال بودن توزیع نمرات دو گروه در متغیرهای باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و رابطه والد فرزند تأیید می‌گردد. یعنی پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات در پیش‌آزمون و در هر دو گروه آزمایش و گواه تأیید گردید. در این پژوهش قبل از تحلیل داده‌ها برای بررسی همگنی شیب‌های رگرسیون باید میان متغیرهای کمکی (پیش‌آزمون‌ها) و وابسته (پس‌آزمون‌ها) در سطوح عامل (گروه‌های آزمایش و گواه) برابری حاکم باشد.

جدول ۴. نتایج آزمون بررسی پیش فرض همگنی شیب‌های رگرسیون متغیرهای تحقیق دو گروه در جامعه

متغیر	منبع تغییرات	F	سطح معنی‌داری
باورهای انگیزشی	تعامل گروه * پیش‌آزمون	۱/۶۳	۰/۱۸۵
احساس خوشایند		۱/۳۶	۰/۲۴۵
رابطه والد فرزند		۱/۵۲	۰/۲۴۳

همان گونه که در جدول (۴) ملاحظه می‌شود، مقدار F تعامل برای کلیه متغیرهای تحقیق غیرمعنی دار می‌باشد. بنابراین، مفروضه همگنی رگرسیون تأیید می‌شود.

جدول ۵. نتایج تحلیل کواریانس چند متغیری (مانکوا) بر روی میانگین نمرات پس‌آزمون باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و رابطه والد فرزند دانش‌آموزان گروه‌های آزمایش و گواه با کنترل پیش‌آزمون

نام آزمون	مقدار	فرضیه DF	خطا DF	F	سطح معنی داری P	مجذور اتا	توان آماري
آزمون اثر پیلایی	۰/۶۲۴	۳	۲۰	۱۴/۳۷۲	۰/۰۰۰۱	۰/۵۱	۱/۰۰
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۳۷۶	۳	۲۰	۱۴/۳۷۲	۰/۰۰۰۱	۰/۵۱	۱/۰۰
آزمون اثر هتلینگ	۱/۶۵۸	۳	۲۰	۱۴/۳۷۲	۰/۰۰۰۱	۰/۵۱	۱/۰۰
آزمون بزرگ‌ترین ریشه روی	۱/۶۵۸	۳	۲۰	۱۴/۳۷۲	۰/۰۰۰۱	۰/۵۱	۱/۰۰

همان طوری که در جدول (۵) مشاهده می‌شود با کنترل پیش‌آزمون سطوح معنی‌داری همه آزمون‌ها، بیانگر آن هستند که بین دانش‌آموزان گروه‌های آزمایش و گواه حداقل از لحاظ یکی

از متغیرهای وابسته (باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و رابطه والد فرزند) تفاوت معنی داری مشاهده می شود ($p < 0/001$ و $F = 14/372$). برای پی بردن به این نکته که از لحاظ کدام متغیر بین دو گروه تفاوت وجود دارد، سه تحلیل کواریانس یک راه در متن مانکوا انجام گرفت که نتایج حاصل در جداول زیر ارائه شده است. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با $0/51$ می باشد، به عبارت دیگر، ۵۱ درصد تفاوت های فردی در نمرات پس آزمون باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و رابطه والد فرزند مربوط به تأثیر آموزش شیوه های تربیتی خانواده می باشد. توان آماری برابر با $1/00$ است، به عبارت دیگر، امکان خطای نوع دوم وجود نداشته است.

فرضیه اول: آموزش شیوه های تربیتی خانواده بر باورهای انگیزشی دانش آموزان تأثیر دارد.

جدول ۶. نتایج تحلیل کواریانس یک راه در متن مانکوا بر روی میانگین نمرات پس آزمون باورهای انگیزشی گروه های آزمایش و گواه با کنترل پیش آزمون

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی داری P	مجذور اتا	توان آماری
پیش آزمون	۲۲۵۳/۳۱	۱	۲۲۵۳/۳۱	۲۵/۷۷	۰/۱۰۷	۰/۰۹	۰/۹۹۲
گروه	۱۲۵۵/۴۳	۱	۱۲۵۵/۴۳	۲۳/۳۱	۰/۰۰۱	۰/۳۳	۰/۹۹۹
خطا	۱۵۱۸/۰۲	۲۳	۱۱۹/۱۸				

همان طوری که در جدول ۶- ۱ نشان داده شده است با کنترل پیش آزمون بین دانش آموزان گروه آزمایش و گروه گواه از لحاظ باورهای انگیزشی تفاوت معنی داری وجود دارد ($p < 0/001$ و $F = 23/31$). بنابراین فرضیه اول تأیید می گردد. به عبارت دیگر، آموزش شیوه های تربیتی خانواده با توجه به میانگین باورهای انگیزشی دانش آموزان گروه آزمایش نسبت به میانگین گروه گواه، موجب افزایش باورهای انگیزشی گروه آزمایش شده است. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با $0/33$ می باشد، به عبارت دیگر، ۳۳ درصد تفاوت های فردی در نمرات پس آزمون باورهای انگیزشی مربوط به تأثیر آموزش شیوه های تربیتی خانواده می باشد. توان آماری برابر با $0/992$ است، توان آماری برابر با $0/999$ است، به عبارت دیگر، اگر این تحقیق ۱۰۰۰ مرتبه تکرار شود فقط ۱ مرتبه ممکن است فرضیه صفر اشتباهاً تأیید شود.

فرضیه دوم: آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر احساس خوشایند دانش‌آموزان تاثیر دارد.

جدول ۷. نتایج تحلیل کواریانس یک راهه در متن مانکوا بر روی میانگین نمرات پس‌آزمون احساس خوشایند گروه‌های آزمایش و گواه با کنترل پیش‌آزمون

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری P	مجذور اتا	توان آماری
پیش‌آزمون	۱۰۹/۲۳	۱	۱۰۹/۲۳	۴/۵۸	۰/۰۴۱	۰/۱۴	۱/۰۰
گروه	۲۹۹/۹۶	۱	۲۹۹/۹۶	۱۲/۵۸	۰/۰۰۱	۰/۳۱	۰/۹۹۲
خطا	۶۴۳/۶۹	۲۳	۲۳/۸۴				

همان‌طوری که در جدول ۷ - ۱ نشان داده شده است با کنترل پیش‌آزمون بین دانش‌آموزان گروه آزمایش و گروه گواه از لحاظ احساس خوشایند تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p < ۰/۰۰۱$) و $F(۱۲/۵۸) = ۱۲/۵۸$. بنابراین فرضیه دوم تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده با توجه به میانگین احساس خوشایند دانش‌آموزان گروه آزمایش نسبت به میانگین گروه گواه، موجب افزایش احساس خوشایند گروه آزمایش شده است. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با ۰/۳۱ می‌باشد، به عبارت دیگر، ۳۱ درصد تفاوت‌های فردی در نمرات پس‌آزمون احساس خوشایند مربوط به تأثیر آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده می‌باشد. توان آماری برابر با ۰/۹۹۲ است، به عبارت دیگر، اگر این تحقیق ۱۰۰۰ مرتبه تکرار شود فقط ۸ مرتبه ممکن است فرضیه صفر اشتباهاً تأیید شود. فرضیه سوم: آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر کیفیت ارتباط والد فرزند دانش‌آموزان تاثیر دارد.

جدول ۸. نتایج تحلیل کواریانس یک راهه در متن مانکوا بر روی میانگین نمرات پس‌آزمون کیفیت ارتباط والد فرزند گروه‌های آزمایش و گواه با کنترل پیش‌آزمون

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری P	مجذور اتا	توان آماری
پیش‌آزمون	۱۴۰۸/۲۲	۱	۱۴۰۸/۲۲	۴۸/۴۲	۰/۰۰۰۱	۰/۶۴	۱/۰۰
گروه	۷۳۷/۰۹	۱	۷۳۷/۰۹	۲۵/۳۴	۰/۰۰۰۱	۰/۴۸	۱/۰۰
خطا	۷۸۵/۱۰	۲۳	۲۹/۰۷				

همان طوری که در جدول (۸) نشان داده شده است با کنترل پیش آزمون بین دانش آموزان گروه آزمایش و گروه گواه از لحاظ کیفیت ارتباط والد فرزند تفاوت معنی داری وجود دارد ($p < 0/0001$ و $F = 25/34$). بنابراین فرضیه سوم تأیید می گردد. به عبارت دیگر، آموزش شیوه های تربیتی خانواده با توجه به میانگین کیفیت ارتباط والد فرزند دانش آموزان گروه آزمایش نسبت به میانگین گروه گواه، موجب بهبود کیفیت ارتباط والد فرزند گروه آزمایش شده است. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با $0/48$ می باشد، به عبارت دیگر، 48 درصد تفاوت های فردی در نمرات پس آزمون رابطه والد فرزند مربوط به تأثیر آموزش شیوه های تربیتی خانواده می باشد. توان آماری برابر با $1/00$ است، به عبارت دیگر، امکان خطای نوع دوم وجود نداشته است.

بحث یافته های پژوهش

فرضیه اول: آموزش شیوه های تربیتی خانواده بر باورهای انگیزشی دانش آموزان تأثیر دارد.

نتایج نشان داد با کنترل پیش آزمون بین دانش آموزان گروه آزمایش و گروه گواه از لحاظ باورهای انگیزشی تفاوت معنی داری وجود دارد. به عبارت دیگر، آموزش شیوه های تربیتی خانواده با توجه به میانگین باورهای انگیزشی دانش آموزان گروه آزمایش نسبت به میانگین گروه گواه، موجب افزایش باورهای انگیزشی گروه آزمایش شده است. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با $0/33$ می باشد، به عبارت دیگر، 33 درصد تفاوت های فردی در نمرات پس آزمون باورهای انگیزشی مربوط به تأثیر آموزش شیوه های تربیتی خانواده می باشد.

نتیجه این فرضیه با نتایج تحقیقات (Rafiean, Hazher, Ahadi, Porshahbaz & Rezaei (2003)، Bisek et al (2022)، Pilay (2022)، Grasi et al (2013)، Safari Fard & Azarbarzin, (2020)، Vakili Zarch & Dehghani, Kajbaf, Rezaei (2011)، همخوانی و همسویی دارد.

فرضیه دوم: آموزش شیوه های تربیتی خانواده بر احساس خوشایند دانش آموزان تأثیر دارد.

نتایج نشان داد با کنترل پیش آزمون بین دانش آموزان گروه آزمایش و گروه گواه از لحاظ احساس خوشایند تفاوت معنی داری وجود دارد. به عبارت دیگر، آموزش شیوه های تربیتی خانواده با توجه به میانگین احساس خوشایند دانش آموزان گروه آزمایش نسبت به میانگین گروه گواه، موجب کاهش احساس خوشایند گروه آزمایش شده است. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با $0/31$ می باشد، به عبارت دیگر، 31 درصد

تفاوت‌های فردی در نمرات پس آزمون احساس خوشایند مربوط به تأثیر آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده می‌باشد. نتیجه این فرضیه با نتایج تحقیقات (Godarzi et al (2020)، (Alivi et al (2020)، (Maghsodi (2020)، (Aghamohammadiyan (2020)، (Safdari، (Banihashem، (Ghanbari، (Dapal (2021) همخوانی و همسویی دارد (Kerik et al (2023).

فرضیه سوم: آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده بر کیفیت ارتباط والد فرزند دانش آموزان تأثیر دارد.

نتایج نشان داد با کنترل پیش آزمون بین دانش آموزان گروه آزمایش و گروه گواه از لحاظ کیفیت ارتباط والد فرزند تفاوت معنی داری وجود دارد. به عبارت دیگر، آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده با توجه به میانگین رابطه والد فرزند دانش آموزان گروه آزمایش نسبت به میانگین گروه گواه، موجب افزایش کیفیت ارتباط والد فرزند گروه آزمایش شده است. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با ۰/۴۸ می‌باشد، به عبارت دیگر، ۴۸ درصد تفاوت‌های فردی در نمرات پس آزمون رابطه والد فرزند مربوط به تأثیر آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده می‌باشد. نتیجه این فرضیه با نتایج تحقیقات (Marefat، (Nazari، (Ajori، (2020)، (Hajizadeh، (Movahedi rad، (Tabrizi، (Motahedian، (Amiri (2020)، (Razaviyan، (Berkatin، (Mohammadi (2020)، (Rafieyan، (Azarbarzin، (Viner et al (2022)، (Ri hansterom et al (2022)، (Safari Fard (2020) همخوانی و همسویی دارد. در این فرضیه نشان داده شد که آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده با توجه به میانگین رابطه والد فرزند دانش آموزان گروه آزمایش نسبت به میانگین گروه گواه، موجب کیفیت ارتباط والد فرزند گروه آزمایش شده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در پژوهش حاضر مجموعه عناصر شاخص از پرسش نامه‌های معتبر سنجش شیوه‌های تربیتی خانواده و عناصری که با شاخص‌های ارزیابی تربیتی خانواده اشتراک داشتند. استخراج و تعدادی شاخص به عنوان مبنای اولیه در سنجش میزان شیوه‌های تربیتی خانواده در قشر دانش آموز فراهم گردید. با توجه به اهمیت اثربخشی شیوه‌های تربیتی خانواده و مسئله‌هایی که دانش اوزان در مدیریت اثر بخشی شیوه‌های تربیتی خانواده خویش با آن مواجه می‌شوند و اثراتی که باورهای انگیزشی، احساس خوشایند کیفیت ارتباط والد فرزند قادر به بالا بردن دانش آموزان در بر آوردن

نیازهای ارتباطی و مدیریت بهینه در مقابل حجم انبوه شیوه‌های تربیتی می‌توانند داشته باشد در نهایت موجب ارتقای عملکرد دانش‌آموزان در مدیریت صحیح شیوه‌های تربیتی آموزش آن در خانواده و گزینش روش‌های مناسب و گزیده می‌شود. در این پژوهش کوشیده شد تا وضعیت شیوه‌های تربیتی خانواده از سه جنبه باوره‌های انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند بررسی شود چالش‌های سنجش وضعیت شیوه‌های تربیتی خانواده در محیط نرم‌افزار اس پی اس اس، نسخه ۲۲ سیستم جامعی است که وضعیت آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده و وضعیت باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند دانش‌آموزان را در روند امور شخصی و فعالیت‌های درسی‌شان از کسب تا انتقال و به‌کارگیری فراهم می‌کند و تشخیص و شناسایی و ضعف آن کمک به بهبود کیفی اطلاعات آموزش و کنترل بعضی از عوامل موثر ر وضعیت آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده و بررسی میزان شیوع و گستردگی حجم آموزش روش‌های تربیتی دانش‌آموزان دارای مشکل کسب آموزش شیوه‌ها و پیشینه قبلی از آموزش شیوه‌های تربیتی و ذخیره شد در ذهن هر دانش‌آموز یا بدون هیچگونه پیش داشت اطلاعاتی قبلی از آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده می‌تواند نقش به‌سزایی را ایفا کند و علاوه بر آن یاریگر دانش‌آموزان در تعیین اثربخشی شیوه‌های تربیتی خانواده و باورهای انگیزشی، احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند و ارتقای سطح آموزش شیوه‌ها است. در این پژوهش با شاخص‌های شیوه‌های تربیتی خانواده میزان باورهای انگیزشی احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند مورد بررسی قرار گرفت شاید بتوان نتیجه گرفت که به هر دلیل این رابطه ارتباطی و همفکری میان دانش‌آموزان جهت تسهیل شیوه‌های تربیتی خانواده در میان جامعه دانش‌آموزان مدارس ابتدایی دچار مشکل است که نشان‌دهنده نقاط ضعف و چالش‌هایی است که عمدتاً در خلال مطالب این مقاله مطرح شد شاید بتوان نتیجه گرفت به هر دلیل این رابطه در میان جامعه دانش‌آموزان مدارس دچار ضعف‌هایی است. این می‌تواند نشانگر وجود ارتباطات ضعیف بین کلیه دانش‌آموزان شود، زیرا عموماً در ارتباطات بین فردی دانش‌آموز و خانواده شامل والد و فرزند ملاحظاتی دیده شده است که نمی‌تواند بیانگر وجود رابطه نزدیک و قوی بین همه دانش‌آموزان باشد و به نظر می‌آید در بین جامعه این پژوهش همانند هر جامعه آموزشی دیگری دانش‌آموزانی هستند که ارتباط و تعادل و رابطه مطلوبی با سایرین ندارند با توجه به اینکه اثر بخشی آموزش شیوه‌های تربیتی خانواده نیازمند تفکر و ایجاد طرح و نقشه است به دانش‌آموزان

پیشنهاد می‌شود برای انجام شاخص‌های شیوه‌های تربیتی آموزش نهادهای ذی‌ربط طرح‌ریزی مناسبی صورت داده و اجرا نمایند.

بر اساس نتایج مطالعه حاضر می‌توان گفت که آموزش مهارت‌های فرزندپروری سبب افزایش باورهای انگیزشی و احساس خوشایند و کیفیت ارتباط والد فرزند دانش‌آموزان مدارس ابتدایی شده است. هر قدر این ظرفیت روان‌شناختی بالاتر و بیشتر باشد به همان اندازه شخص قادر خواهد بود سلامت روانی - رفتاری خود را در سطح بهتری نگه دارد و به شیوه‌ای مثبت سازگارانه و کارآمد به حل و فصل مشکلات بپردازد. باورهای انگیزشی است که تاثیر بسزایی در موفقیت دانش‌آموزان دارد که باعث تلاش آنان و رسیدن به اهداف مثبت در زندگی می‌شود. لذا توجه به تاثیر روش‌های شادی بخش در برنامه‌ریزی آموزشی دوره‌های مختلف تحصیلی دانش‌آموزان ضروری به نظر می‌رسد. رابطه‌های والد فرزند بر جهت‌یابی‌های تشخیص و رشد نیازهای روان‌شناختی و سایر خصوصیات فردی دانش‌آموزان مدارس ابتدایی تاثیر می‌گذارد. به‌طورکل در کلیه خانواده‌های فرزند این سه مولفه اگر در شرایط ایده‌آل باشند بینش و نگرش مثبتی از فرزندآوری خواهد داشت که امروزه تصویر منفی را در بر دارد در تمامی خانواده‌ها از فرزندآوری، و دغدغه والدین را برای داشتن فرزند زیاد ترغیب می‌کند اما اگر این سه مولفه در بستر مناسب جهت‌یابی شوند دیدگاه منفی از داشتن فرزند بیشتر کاهش می‌یابد و چالش‌های فرزندآوری کاهش می‌یابد و با آموزش شیوه‌های تربیتی این مولفه‌ها هم رشد پیدا می‌کنند و دیدگاه فرزند نیابردن و کاهش فرزند کم رنگ‌تر و غیرقابل قبول‌تر خواهد شد.

لذا مقاله حاضر با بررسی‌های انجام داده به این نتیجه رسیده که نقش کلیدی این مولفه‌ها در خانواده‌ها از فرزندآوری ارتقا پیدا کند و به سعی بر این دارد پیشنهاداتی کاربردی ناظر به نظام‌های آموزشی شامل مدارس و دانشگاه‌ها، نظام مشاوره خانواده و قوه قضاییه ارائه دهد تا هر کدام به وبه خود سهم ویژه خویش را در ایجاد راه کارهایی مانند آموزش در محیط‌های درسی دانشگاه و مدرسه وبه نوبه خود در نظام‌های مشاور خانواده قبل از ازدواج از تشکیل خانواده تا فرزندآوری و بعد قوه قضاییه و دادگستری جهت شناسایی عمده‌ترین علل سست بودن نهاد خانواده و اثر آن بر تعداد فرزند بررسی گردد تا بتوان چالش‌های این مهم در ابعاد مختلف شناسایی گردد.

- Abbasi, Simra, Askari, Zohra, Mehrabi, Taibeh. (2019). Investigating the relationship between the parenting style of working women in medical centers and pleasant feelings, isolation and aggression of preschool children, *Nursing Research Quarterly*, Volume 11, Number 2. [In persian]DOI:10.5455/msm.2027029.109-113
- Ahangar Anzabi, Ahad, Sharifi Awadi, Parviz, Farajzadeh, Rabab. (1401). The relationship between parents' parenting styles and adolescent aggression in Shabestar, *Cognitive and Behavioral Sciences Research Journal*, first year, first issue, 1st row, p. 108. [In persian].DOI:10.38/s41598-023-36150-z
- Antall,K. Kresevic,L.M. (2020). The Effectiveness of Mental Imaging and Muscle Relaxation Methods on Anxiety in Children and Older People with Joint Dislocation.*Behavior Therapy*,40(4),325-336.DOI:10.1371/journal.panc.0287388
- Asen, G. (2020) *mindfulness, and perceived threat as predictors of posttraumatic stress Disorder After Exposure to a Terrorist Attack: A prospective study. Psychosomatic Medicine* 68:904-999.DOI:10.1007/s10896-017-9929-0
- Asen, H. (2021). The Effect of Relaxation Technique on Academic Rubber-Downstream Students During a Academic Success Course. *Issues In Educational Research*, Vol 1. <http://ijpb.ir/article-1123-fa.html>
- Bricker, J. J. Tollison, s. (2023). Comparison of motional interviewieving with acceptance and commitment therapy: A Conceptual and clinical review. *Behavioural and cognitive psychotherapy*. 39(05), 541-559.DOI:10.1186/sl2887-019-1688-z
- Dehghani, Abdullah. (2019). Comparison between family education methods and academic self-regulation and its effect on academic success in Persian and mathematics subjects of middle school boys and girls. Master's thesis of Shiraz University, field of educational psychology. [In persian]DOI:10.1177/088620517734858
- Deyo, M. (2019). Mindfulness and rumination: Does mindfulness training lead to reductions in the ruminative thinking associated with depression? *Dissertation abstracts in ternational; Section B: Sciences and Engineering* vol, 68(8-B):5564.DOI:103390/ijerph192114052
- Ebrahimi Golshan, Golrokh. (1401). Characteristics of parents' child-rearing methods from the point of view of male and female students of guidance course in Shiraz cities. Master thesis of Shiraz University[In persian].DOI:1058/rjrm.61402
- Falon RA, Jorm AF, Christensen H, et.al. (2022). The Effectiveness of Relaxation Method on Reducing Loneliness in Students. *BMC Public Health*.,Sep, 304: (4).p:41.DOI:10.1007/s11126-015-9368-0
- Folk, F. (2022) Acceptance and commitment therapy for depression: A preliminary randomized clinical trial for unemployed om long-term sick leave. *Journal Cognitive and Behavioral practice*, 19, 583-594,DOI:10.3390/curronco/30100641
- Hayes, S. S. C., Levin. M. E., Plumb-Villardaga. J., VIIatte, J. L., Pistorello, j. (2013). Acceptance and commitment therapy and Contextual behavioral scince: Examining the progress of a distinctrve model of behavioral and cognitive the rapy. *Behavior therapy*. 44(2). 188-198.DOI:10.3389/fpsy.2020597789
- Haynes SC. (2023). Acceptance and commitment therapy: model, processed and outcomes. *Behave Res Ther*. 44(1):1-25.-DOI:10.1016/j.bodyim.202188.009
- Jenifer, L.T., Lynn, E.A. (2011). Predicting anger in social anxiety: The mediating role of rumination. *Behavior Reserch and Therapy*, 47: 1079-1084.<http://ijpb.ir/article-1123-fa.html>

- Kadampour Ezzatullah, Amiri Fatemeh, Zangiabadi Masoumeh, Azad Muslim Main (2019). The effectiveness of family education methods on self-esteem, performance and anger of secondary school students, Volume 1, Number 3, 33-44[In persian]DOI:10.1016/j.adbeh:20220107562
- Kadri, Kamran. (2018). Investigation and comparison of parenting styles of parents of bully children with parents of normal children, master's thesis, published, Allameh Tabatabai University[In persian]DOI:10.1177/0886205211072174
- Kalslyka, F. (2023). The effect of relaxation technique on anxiety, stress and academic performance in adolescents. School university of phoenix degree.p:207-234DOI:10.22051/psy.2020.24955901855
- Keng. K. s., naete, M. C., Kessler, R. C., Heath, A. C. (2020). Major depression and generalized anxiety disorder: Same genes (partly) different environments? Archives of General Psychological Medicine, 23, 397-406.DOI:10.1080/10826084.2022.2034878
- Mack Klaf.p. (2022). The Effectiveness of Relaxation Method on Reducing Shy Students. Journal of psychological Assessment. 2000.16. PP:118-134.DOI:10.1371/journal.pone.0280470
- Mehrabi Artman, Mahnaz., Najarian, Bahman., Bahraini, Shahnaz. (2018). The relationship between family upbringing methods and mental health and coordination of self-concept components. Ahvaz psychology magazine. fourth year Number 1. [In persian]DOI:10.1177/1524838018821951
- Musizadeh, Salman, Shah Mohammadi, Abolfazl, Sultan, Moradi. (2019). Explaining the effective role of family education methods on self-efficacy and motivational beliefs of male students in the first grade of secondary school, article 13, volume 3, number 2, page 226-239[In persian]. <http://frooyesh.ir/article-1-4484->
- Narges Zamani, Masoume; Abbasi, Mehbooba. (2019). The effectiveness of treatment of family educational methods on students' pleasant social feeling. Journal of Learning Disabilities, second volume, number 4, pp. 154-176. [In persian]DOI:1001027/1015-5759/000009
- Razmizadeh, Habib (1401), investigating the effect of teaching family upbringing methods on increasing physical and mental health such as motivational beliefs, coping with environmental and psychological pressures, reducing pleasant feelings and depression, reducing suicidal thoughts, reducing academic failure of female university students Noor Kangan's message, Master's thesis, Morvodash Azad University[In persian]<https://doi.org/10.1186/s4155-021-00187-8>
- Rezaei, Mohammad. (1401). Investigating the relationship between mothers' parenting practices and social maturity of middle school students in the 6th district of Tehran, Master's thesis, Tarbiat Moalem University. [In persian]<http://ijpb.ir/article-1123-fa.html>
- Shaarenijad, Ali Akbar; (2019), Psychology of Development, Tehran, Payam Noor University, 9th edition[In persian]DOI:10.34785/jo15.2019.009
- White,R. Kashima,T. Bray, F. York, T. (2020). The effect of relaxation technique on students' psychosocial and social skills. Aging & Mental Health, 13(6), 863-873.DOI:20011001.1020084331.12.10509
- Zarei, Iqbal. (2018). Investigating the relationship between parents' parenting methods and adolescents committing risky behaviors based on the Cloninger scale, Shahid Sadougi University of Medical Sciences, Yazd - Volume 18, Number 3, Special issue of the Risky Behaviors Conference, Page: 220-224[In persian]DOI:10.1016/j.yebh.2018.11.025